

บทคัดย่อ

งานวิจัยโครงการ “ศักยภาพทรัพยากรในเขตมรดกทางวัฒนธรรม พื้นที่เมืองเก่าสงขลา เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” เป็นกระบวนการศึกษา สํารวจ ประเมิน และเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพในเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลา ซึ่งพื้นที่เมืองเก่าสงขลาเป็นหนึ่งในเจ็ดเมืองเก่าที่ได้รับความเห็นชอบตามกรอบแนวทางการอนุรักษ์ พัฒนาตามนโยบายรัฐบาล เพื่อรักษาคุณค่าและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่า ที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นทางประวัติศาสตร์ มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานโดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ สะท้อนถึงความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมดั้งเดิม ประกอบกับสภาพความเป็นเมืองเก่าที่คงความงดงามตามรูปแบบเดิมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดคุณค่า มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเก่าสงขลาตั้งแต่ในอดีตจากรุ่นสู่รุ่น จนถึงปัจจุบัน

จากความสำคัญดังกล่าว จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษา สํารวจ ศักยภาพทรัพยากรในเขตมรดกทางวัฒนธรรม พื้นที่เมืองเก่าสงขลา ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ มรดกที่จับต้องได้และมรดกภูมิปัญญา ในด้านมรดกที่จับต้องได้ ศึกษาในเรื่อง โบราณสถาน ได้แก่ แนวกำแพงเมืองเก่าสงขลา และทำนํ้าศักดิ์สิทธิ์พิทักษ์ ศาสนสถาน ได้แก่ วัดยางทอง วัดมัจฉิมาวาส มัสยิดบ้านบน ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ศาลเจ้าตั้งเซ่งอ่อง ศาลเจ้าพ่อกวนอู ศาลเจ้าปูนเถ้ากง และศาลเจ้าโปอันเตียน รวมทั้งรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ในด้านมรดกภูมิปัญญา ศึกษาในเรื่อง ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต จากการศึกษาพบมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าสงขลา ในบริเวณตอนกลางของถนนนครใน ถนนนครนอกบริเวณที่ติดกับท่าเทียบเรือ และตำแหน่งอาคารที่อยู่หัวมุมของการตัดถนนจากเส้นถนนนครในมายังถนนนครนอก โดยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 22 อาคาร จากนั้นในการพิจารณาประเมินคุณค่า จะใช้แนวทางการประเมินคุณค่าของ The Burra Charter และ Statement of Significance (SOS) เป็นเครื่องมือในการประเมินมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ รูปแบบอาคาร อายุอาคาร การเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรม และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในอาคาร ทางคณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าเป็นมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า และสะท้อนถึงจินตภาพของเมืองเก่าสงขลาในอดีตอย่างชัดเจน จึงสรุปเป็นฐานข้อมูลและข้อมูลศักยภาพมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าสงขลา เพื่อนำมาใช้พิจารณาเลือกใช้วิธีการในการอนุรักษ์และบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยควบคุมคู่กับมาตรการควบคุมทางกฎหมายและกรอบในการออกแบบ พบว่า มีเพียง 10 อาคาร ที่สามารถนำมาเสนอเป็นแนวทางปรับปรุงหรือพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะในการปรับปรุง คือ ระยะที่ 1 เสนอแนวทางในการปรับปรุงตัวอาคาร มีด้วยกันทั้งหมด 5 อาคาร ซึ่งเป็นกลุ่มอาคารในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในเรื่องรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และการใช้วัสดุ ระยะที่ 2 เป็นการเสนอแนวทางการพัฒนาอาคารที่ไม่มีการใช้งาน แต่ยังมีทรงคุณค่า เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ มีด้วยกันทั้งหมด 5 อาคาร ซึ่งอาคารในกลุ่มนี้ เมื่อผ่านกระบวนการปรับปรุงและพัฒนา จะทำให้เกิดคุณค่าในตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าสงขลา และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สามารถสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต และมรดกภูมิปัญญา อันทรงคุณค่าที่คงเหลืออยู่ จะต้องรักษา ปรับปรุง และพัฒนา โดยการอนุรักษ์ตัวอาคาร

ให้ทรงคุณค่าขึ้นไว้ ซึ่งตั้งอยู่บนแนวความคิดในการรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าสงขลา
และยังอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต

Abstract

The objective of this research were to "Resource potential in cultural heritage areas Old Songkhla area for sustainable tourism development" is the process of studying, surveying, evaluating and proposing guidelines for potential development in Songkhla Old City. The old town of Songkhla is one of the seven old cities that have been approved in accordance with the conservation guidelines. Developed according to government policy to preserve values and cultural diversity including developing into a cultural tourist attraction that reflects the uniqueness of the old town which has a distinctive historical identity. There is a multicultural society and have a long relationship regardless of ethnic differences Reflecting the way of life, traditions and traditions Combined with the image of the old city that maintains its original beauty appropriately. That resulting in value is unique to the area it also results in an architectural style that is consistent with the context of the area. And is an indication of the prosperity of the old city of Songkhla from the past from generation to generation to date.

From the above importance, let's determine the victory framework for conducting research by studying the resources in the cultural heritage area. The area of Songkhla old town is divided into 2 areas which are tangible heritage and wisdom. In terms of the tangible inheritance Study in Historic sites include the old city walls of Songkhla and the Sak Sit Sitphithak pier. Religious places such as Wat Yang Thong, Matchimawat Temple, Ban Ton Mosque, Muang Shrine Tang Seng Ong Shrine Kuan Ku Shrine Punta Khao Kong Shrine and Po and Tien Shrine including architectural forms In the field of wisdom Study about traditions, culture and ways of life. From the survey found cultural heritage in the old town area of Songkhla In the middle area of Nakhon Nai Road Nakhon Road, outside the area adjacent to the jetty and the building location at the corner of the road cutting from Nakhon Nai Road to Nakhon Nok Road. The research sample in the study were 22 buildings. After that, the evaluation of the value the Burra Charter and Statement of significance (SOS) approach is used as a tool for assessing cultural heritage, including building patterns, age, buildings, and history. Architectural changes and carrying out various activities within the building. The research team sees it as a valuable cultural heritage. And clearly reflects the imagery of the old Songkhla city in the past Therefore summarize as a database and information of cultural heritage potential in Songkhla Old City area to be used to consider and choose the appropriate conservation and management methods Together with legal control measures and design framework found that, there are 10 buildings that can be proposed as guidelines for improvement or development. Which is divided into 2 phases in the renovation: Phase 1: proposing the guidelines for building renovation there are a total of 5 buildings, which are groups of buildings in a similar style, both in terms of architectural styles and the use of materials.

Phase 2 is a guideline for the development of unused buildings but still valuable to be used with a total of 5 buildings in which this group when going through the improvement and development process will create more value in yourself. This will affect the increase of tourist attractions in the old Mueang Songkhla community and to maximize benefits.

From this study, found that architectural forms can communicate the culture, the way of life and heritage. The remaining value must be maintained, improved and developed by preserving the value of the building which is based on the concept of preserving the unique characteristics of Songkhla Old City Community And will also provide benefits for sustainable tourism in the future.